ВАЗОРАТИ КОРХОИ ДОХИЛИИ
ЧУМХУРИИ ТОЧИКИСТОН
АКАДЕМИЯ

Лексияи

Аз фанни хукуки гражданӣ.

Мавзуъ№10: Ӯҳдадорӣ оид ба хизматрасонӣ, супориш ва комиссия.

вакт 3- соат:
лексия 2- соат:
семинар 1- соа:

Дар чаласаи кафедраи фанҳои ҳуқуқи гражданӣ муҳокима ва тасдиқ шудааст.
Протокол №__аз ____________________

Душанбе - 2020

Нақшаи мавзӯъ:

1. **Мафҳум ва унсурҳои шартномаи супориш.**
2. **Мафҳум ва унсурҳои шартномаи комиссия**.

Адабиёт:

1. Сарқонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6.10.1994
2. Ҳуқуқи гражданӣ, қисми қ. 1(Дар зери таҳрири д.и.ҳ., профессор М.А.Маҳмудов). – Душанбе: «ЭР-граф», 2007
3. Ҳуқуқи гражданӣ, қисми 2 (Дар зери таҳрири д.и.ҳ., профессор М.А.Маҳмудов). – Душанбе: «ЭР-граф», 2007
4. Муртазоқулов Ҷ.С. Ҳуқуқи гражданӣ (Маҷмӯаи масъалаҳо дар ду қисм), қисми 2. – Душанбе, 2008
5. Кодекси граждании Ҷумҳури Тоҷикистон қ. I- аз 30 -уми – уми июни соли 1999
6. Кодекси граждании Ҷумҳури Тоҷикистон қ. II аз11 - уми моҳи декабри соли 1999
7. Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон қ. 3- ум аз 1 – уми марти 2005 – ум сол
8. Коментарий к гражданскому кодексу РФ часть I Москва 1998г.
9. Коментарий к гражданскому кодексу РФ часть II Москва 1998г.

ҶС1.Мафҳум ва унсурҳои шартномаи супориш.

Тибқи шартномаи супориш як тараф (вакил) аз ном ва аз ҳисоби тарафи дигар (ваколатдиҳанда) иҷро кардан ё ба ҷо овардани амали муайяни ҳуқуқиро ӯҳдадор мешавад. Вобаста ба муомилае, ки вакил анҷом медиҳад, ҳуқуқ ва вазифаҳоро бевосита ваколатдиҳанда пайдо мекунад.

Супориш аз ҷониби вакил анҷом додани як ё якчанд амалиёти муайяни ҳуқуқи ё пешбурди корҳои ваколатдиҳандаро мутобиқи нишондодҳои ӯ дар бар гирифта метавонад. Шартномаи супориш дар шакли хатти баста мешавад.

Подошпули дар шартномаи супориш

Ваколатдиҳанда, агар дар қонун ё шартнома пешбини шуда бошад, вазифадор аст ба вакил подошпули пардозад. Агар шартномаи супориш бо анҷом додани фаъолияти соҳибкори аз ҷониби ҳар ду тараф ё яке аз онҳо вобаста бошад, агар дар шартнома тартиби дигаре пешбини нагардида бошад, ваколатдиҳанда вазифадор аст ба вакил подошпули пардозад. Ҳангоми дар шартномаи супориши пулаки мавҷуд набудани шартҳо оид ба ҳаҷми подошпули ва тартиби пардохт он мувофиқи қисми 3 моддаи 456 ҳамин Кодекс тибқи нархномаи маъмулан ба чунин шакли хизматрасони қабулшуда муайян гардида, баъди иҷрои супориш пардохта мешавад.

Иҷрои супориш мутобиқи дастурҳои ваколатдиҳанда Вакил вазифадор аст супориши ба ӯ мутобиқи дастурҳои ваколатдиҳанда додашударо иҷро намояд. Дастури ваколатдиҳанда бояд мушаххас, ҷоиз ва имконпазир бошад. Вакил, агар аз рӯи вазъи кор ин ба манфиати ваколатдиҳанда зарур бошад ва вакил пешаки аз ваколатдиҳанда дархост карда натавонад ё ба дархости худ сари вақт ҷавоб нагирад, ҳуқуқ дорад аз дастурҳои ваколатдиҳанда даст кашад. Дар ин ҳолат вакил вазифадор аст ваколатдиҳандаро бо фарорасии шароити имконпазири огоҳсози дар мавриди сарфи назар огоҳ намояд.

Вазифаҳои вакил

1. Вакил вазифадор аст супориши ба ӯ додашударо шахсан иҷро намояд.
2. Вакил вазифадор аст ба ваколатдиҳанда тибқи талаботи ӯ оид ба ҷараёни иҷрои супориш ҳамаи маълумотро хабар диҳад.
3. Вакил вазифадор аст ба ӯ бетаъхир тамоми маблағи вобаста ба анҷом додани муомилот ба даст овардаашро диҳад.
4. Вакил вазифадор аст баъди иҷрои супориш ба ваколатдиҳанда бетаъхир ваколатномаи мӯҳлати эътибораш нагузаштаро баргардонад ва агар ин аз рӯи хусусияти супориш тақозо гардад, ҳисоботро бо замимаи ҳуҷҷатҳои тасдиққунанда пешниҳод намояд.

Вазифаҳои ваколатдиҳанда

Ваколатдиҳанда, агар дар шартнома тартиби дигаре пешбини нагардида бошад, вазифадор аст:

1) вакилро бо васоити барои иҷрои супориш зарури таъмин намояд;
2) бетаъхир аз ҷониби вакил иҷрои мутобиқи шартнома анҷомдодашударо қабул кунад;
3) ба вакил хароҷотеро, ки барои иҷрои супориш зарур буд, пардозад;
4) баъди иҷрои супориш, агар он тибқи шартнома ё қонунҳо пешбини шуда бошад, ба вакил подошпули пардозад.

ҶС2. Мафҳум ва унсурҳои шартномаи комиссия.

Тибқи шартномаи комиссия як тараф (комиссионер) ӯҳдадор мешавад бо супориши тарафи дигар (комитент) бо подошпули як ё якчанд аҳдро бо номи худ, вале аз ҳисоби комитент анҷом диҳад. Мутобиқи аҳди бо шахси сеюм бастаи комиссионер, ҳарчанд агар комитент дар аҳд ном бурда шуда ё бо шахси сеюм мустақиман ҷиҳати иҷрои аҳд муносибат барқарор карда бошад ҳам, комиссионер ҳуқуқ ба даст меорад ва ӯҳдадор мегардад. Шартномаи комиссия ба мӯҳлати муайян ё бидуни муайян кардани мӯҳлати он бо зикри маҳалли иҷро ё бидуни зикри маҳалли иҷро баста шуданаш мумкин аст. Тибқи қонун ё дигар санадҳои ҳуқуқи пешбини шудани мушаххасоти навъҳои алоҳидаи шартномаи комиссия мумкин аст. Шартномаи комиссия бояд дар шакли хатти баста шавад. Подошпулии комиссиони

Комитент вазифадор аст ба комиссионер подошпули диҳад ва дар ҳолати пешбининамудаи моддаи 939 ҳамин боб инчунин ба андозаи муқаррарнамудаи шартнома подошпулии иловаги пардозад. Агар дар шартнома ин андоза пешбини нагардида бошад ва вобаста ба шарти он муайян карда шуданаш ҳам имконнопазир бошад, андозаи подошпули тибқи қисми 3 моддаи 456 ҳамин Кодекс муқаррар карда мешавад.

Агар шартномаи комиссия бо сабабҳои вобаста ба комитент иҷро нагардида бошад, комиссионер ҳуқуқи худро ба подошпулии комиссиони, инчунин ҷуброни хароҷоти масрафшуда нигоҳ медорад.

Ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои комиссионер вобаста ба аҳд бо ашхоси сеюм.

Вобаста ба аҳди бо шахси сеюм анҷомдодаи комиссионер, ҳарчанд комитент дар аҳднома номбар шуда буд ё бо шахси сеюм мустақиман оид ба аҳд муносибат дошт, комиссионер ҳуқуқ ва ӯҳдадори ба даст меорад. Тибқи талаби комитент комиссионер вазифадор аст ба ӯ ҳуқуқи чунин аҳдро супорад ва ӯро аз додани ҳуқуқи шахси сеюме, ки бо ӯ аҳд анҷом дода шудааст, огоҳ созад. Охирин ҳуқуқ надорад ба муқобили талаботи комитент, ки ба талаботаш нисбат ба комиссионер асос ёфтааст ва аз ҳамин аҳд барнамеояд, эътироз пешниҳод кунад.

Иҷрои супориши комиссиони

1. Комиссионер бояд тамоми ӯҳдадориҳоро анҷом диҳад ва тамоми ҳуқуқҳои худро, ки аз аҳди бо ашхоси сеюм басташуда бармеояд, татбиқ намояд.
2. Комиссионер бояд супориши қабулкардаашро мутобиқи дастури комитент ва ҳангоми дар шартнома мавҷуд набудани чунин супориш тибқи анъанаҳои муомилоти кори ё талаботи маъмулан пешниҳодшаванда бо шартҳои барои комитент нисбатан муфид анҷом диҳад. Агар комиссионер аҳдеро нисбат ба он, ки комитент супориш дода буд, бо шартҳои нисбатан муфид анҷом дода бошад, дар ин сурат фоида байни онҳо баробар тақсим карда мешавад, зеро дар шартнома тартиби дигаре пешбини нагардидааст.
3. Комиссионер дар назди комитент ба истисной ҳолате, ки комиссионер ҳангоми интихоби ӯ дурандешии зарури зоҳир накардааст ё кафолати иҷрои аҳдро ба зиммаи худ гирифтааст, барои аз ҷониби шахси сеюм иҷро нашудани аҳд (делкредер) ҷавобгар намебошад.

4. Дар сурати аз ҷониби шахси сеюм вайрон кардани аҳде, ки комиссионер бо ӯ бастааст, комиссионер вазифадор аст фавран комитентро огоҳ намуда, далелҳои заруриро ҷамъовари ва таъмин намояд.

5. Комитенте, ки дар мавриди аз ҷониби шахси сеюм вайрон кардани аҳди бо ӯ бастаи комиссионер огоҳ шудааст, ҳуқуқ дорад дар асоси ҳамин аҳд ба ӯ додани талаботи комиссионерро нисбат ба шахси сеюм талаб намояд.

Субкомиссия

1. Комиссионер ҳуқуқ дорад бо дигар шахс шартномаи субкомиссия (комиссияи фаръи) ба имзо расонад ва агар дар шартнома тартиби дигаре пешбини нагардида бошад, дар айни замон барои амали субкомиссионер дар назди комитент масъул монад.

Тибқи шартномаи субкомиссия комиссионер, ба истисноi ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 2 моддаи 929 ҳамин Кодекс ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои комитентро нисбат ба субкомиссионер ба даст меорад.

Дар ҳолатҳое ки қонун анҷом додани ин ё он аҳдро танҳо барои ашхоси махсус ваколатдоршуда иҷозат медиҳад, шартномаи субкомиссия танҳо бо чунин шахс баста шуданаш мумкин аст.

2. То қатъ гардидани шартномаи субкомиссия, агар дар шартномаи байни комитент бо комиссионер тартиби дигаре пешбини нагардида бошад, комитент ҳуқуқ надорад мустақилона бо субкомиссионер муносибат барқарор намояд.

Муаллими кафедраи фанҳои
ҳуқуқӣ граждании Академияи ВКД
Ҷумҳурии Тоҷикистон
Лейтенанти калони милитсия Давлатзода Ҳ.М.,